

**RADA
UNII EUROPEJSKIEJ**

**Bruksela, 7 grudnia 2012 r. (10.12)
(OR. en)**

17468/12

**SOC 992
SAN 322**

NOTA

Od: Rada (EPSCO)

Do: Delegacje

Nr poprz. dok.: 16592/12 SOC 948 SAN 289

Dotyczy: Oświadczenie Rady w sprawie Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (2012): Dalsze działania

Delegacje otrzymują w załączeniu oświadczenie Rady przyjęte przez Radę (EPSCO) w dniu 6 grudnia 2012 r. W załączniku zawarto zasady przewodnie dla aktywności osób starszych i solidarności międzypokoleniowej, które zostały wspólnie uzgodnione przez Komitet Ochrony Socjalnej i Komitet Zatrudnienia.

Oświadczenie Rady w sprawie Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej (2012): Dalsze działania

Przypominając, że Unia Europejska opiera się na powszechnych wartościach praw człowieka oraz godności ludzkiej, wolności, równości i solidarności, oraz że Traktat z Lizbony z 2009 roku potwierdził między innymi, iż Unia zwalcza wykluczenie społeczne i dyskryminację oraz wspiera sprawiedliwość społeczną i ochronę socjalną, równość kobiet i mężczyzn oraz solidarność między pokoleniami¹;

Stwierdzając, że w strategii „Europa 2020” apeluje się o wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu, rosnące uczestnictwo w rynku pracy oraz redukcję wskaźników ubóstwa i wykluczenia społecznego – Rada:

- wyraża swoje zdecydowane zobowiązanie do wspierania aktywności osób starszych i solidarności międzypokoleniowej oraz zwraca się do wszystkich odnośnych podmiotów o pełne uwzględnienie tego podejścia przy realizacji strategii „Europa 2020”; oraz
- przyjmuje z zadowoleniem „Zasady przewodnie dla aktywności osób starszych i solidarności międzypokoleniowej” przygotowane przez Komitet Ochrony Socjalnej oraz Komitet Zatrudnienia (*załączone do niniejszego oświadczenia*).

1. Zachęta płynąca z ciągłych osiągnięć europejskiego roku 2012

Celami wyznaczonymi na europejski rok 2012 są: wzmocnienie i podkreślenie pożytecznego wkładu, jaki osoby starsze wnoszą do społeczeństwa i gospodarki, poprawa niezależności osób starszych oraz wzmocnienie solidarności międzypokoleniowej.

¹ Art. 3 Traktatu o Unii Europejskiej

Europejski rok 2012 przyczynił się do tworzenia impulsu politycznego. Okazało się, że decydenci wszystkich szczebli – od szczebla unijnego do szczebla władz lokalnych – oraz szerokie grono zainteresowanych stron, w tym partnerzy społeczni i liczne organizacje społeczeństwa obywatelskiego, reprezentujących wszystkie pokolenia, wyrażają gotowość, by połączyć siły i zrobić krok naprzód, by sprostać wyzwaniom i wykorzystać różne szanse w związku ze starzeniem się społeczeństw.

Impuls powstały w związku z propagowaniem aktywności osób starszych i solidarności międzypokoleniowej wykracza poza podnoszenie świadomości publicznej i zmianę postaw w stosunku do starzenia się. Jest to również zachęta, by oprzeć się na tych osiągnięciach i przetworzyć je na silne dziedzictwo polityczne, które przyniesie konkretne rezultaty, zapewniając spójność społeczną i dobrobyt oraz przyczyniając się do dobrostanu wszystkich pokoleń.

2. Propagowanie wartości, którym hołduje UE, i solidarności międzypokoleniowej

Solidarność międzypokoleniowa w starzejącym się społeczeństwie wymaga w szczególności, by stworzyć warunki umożliwiające osobom starszym osiągnięcie większej niezależności, która pozwoli im bardziej samodzielnie kierować własnym życiem oraz przysłużyć się społeczeństwu, co umożliwi im godne życie w roli pełnoprawnych członków społeczeństwa. Wymaga to zrównoważonego rozdzielania zasobów i szans między pokoleniami.

Prawo osób starszych do prowadzenia godnego i niezależnego życia oraz do uczestnictwa w życiu społecznym, gospodarczym, kulturalnym i obywatelskim leży u podstaw zaangażowania UE w działania związane z aktywnością osób starszych i solidarnością międzypokoleniową, tak samo jak potrzebne jest społeczeństwo ludzi w każdym wieku.

3. Sprostanie wyzwaniom i wykorzystanie szans

Ze zmianą demograficzną można z sukcesem mierzyć się, między innymi, poprzez pozytywne podejście uwzględniające cały okres życia, które skupia się na potencjale wszystkich pokoleń, a w szczególności na potencjale grup zaawansowanych wiekowo. Potrzebne są działania, aby umożliwić zarówno kobietom, jak i mężczyznom, ciągłe aktywne odgrywanie roli pracowników, konsumentów, opiekunów, wolontariuszy i obywateli, a także działania, dzięki którym zachowana zostanie solidarność między pokoleniami.

Aktywność osób starszych oraz solidarność międzypokoleniowa wymagają:

- wzmocnienia spójności społecznej oraz włączenia i uczestnictwa społecznego przez cały okres życia danej osoby poprzez stworzenie szans, a także dostępu do usług i do aktywności politycznej, społecznej, rekreacyjnej i kulturalnej; wolontariatu, który pomaga podtrzymywać sieci społeczne i zmniejszać izolację; zdobywania nowych kompetencji, przyczyniających się do poczucia osobistego spełnienia i dobrostanu;
- propagowania uczestnictwa w rynku pracy przez prowadzenie działań sprzyjających angażowaniu młodszych i starszych osób w szkolenia i uczenie się przez całe życie, co ułatwia przekazywanie wiedzy między pokoleniami; jak również za pośrednictwem działań na rzecz godzenia życia zawodowego z prywatnym;
- uznania wartości wszystkich grup wiekowych i ich wkładu w społeczeństwo, a przez to propagowania pozytywnego postrzegania wszystkich grup wiekowych i nastawienia do nich; zaangażowania tych grup w proces podejmowania decyzji (formułowanie i wdrażanie polityk) oraz zwrócenia szczególnej uwagi na ich opinie i obawy, a także udzielenia im głosu w procesach badawczych, które mogą ich dotyczyć;
- propagowania badań i innowacji mających na celu poprawę życia osób starszych, w tym propagowania środowiska dostępnego dla wszystkich, oraz promowania uczestnictwa w społeczeństwie w celu dłuższego i samodzielnego życia, w tym promowania włączenia cyfrowego i e-zdrowia, a także innych innowacji technologicznych i w dziedzinie ICT, a przez to rozwijania srebrnej gospodarki;
- promocji zdrowia, profilaktyki chorób i stawiania wczesnej diagnozy przez cały okres życia, a także rehabilitacji – prowadzących do aktywności i zdrowia osób starszych oraz do samodzielnego życia – z uwzględnieniem różnych potrzeb kobiet i mężczyzn w zakresie odnośnych usług oraz przyszłych programów badawczych;
- dostosowania systemów zabezpieczenia społecznego w taki sposób, aby były one w stanie zapewnić ciągłość świadczeń emerytalnych i ich odpowiednią wysokość, co przyczyni się do zmniejszenia liczby osób starszych – szczególnie kobiet – żyjących poniżej progu ubóstwa i pozwoli osobom starszym na godne życie.

4. Wspólna praca na rzecz przyszłości

Konieczna jest współpraca UE i jej państw członkowskich, a także partnerów społecznych, społeczeństwa obywatelskiego, sektora prywatnego i wszystkich zainteresowanych podmiotów na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym na rzecz stworzenia osobom starszym większych szans na pozostanie aktywnymi i na uczestnictwo w społeczeństwie wraz z młodszymi pokoleniami. W trakcie europejskiego roku 2012 wdrożono szereg inicjatyw, które pokazały, że takie partnerstwa tworzą przydatne podstawy na przyszłość. Dziedzictwo europejskiego roku 2012 musi zostać zachowane i należy je rozwijać na szczeblu europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym według kierunków wytyczonych przez „Zasady przewodnie dla aktywności osób starszych i solidarności międzypokoleniowej” załączone do niniejszego oświadczenia.

5. Uzgodnienie głównych przesłań politycznych

- Aktywność osób starszych i solidarność międzypokoleniowa stanowią klucz do utworzenia Europy dla wszystkich niezależnie od wieku – konkurencyjnej, dobrze prosperującej i współpracującej ze sobą Europy innowacji, kreatywności, włączenia społecznego i spójności.
- Aktywność osób starszych obejmuje ich uczestnictwo w życiu społecznym, gospodarczym, politycznym, kulturalnym i obywatelskim, a także uczestnictwo w rynku pracy.
- Potencjał pracy osób starszych powinien zostać w pełni wykorzystany poprzez systemy uczenia się przez całe życie i polityki na rzecz aktywności osób starszych, umożliwiające zarówno kobietom, jak i mężczyznom wydłużenie okresu aktywności zawodowej, poprzez polityki bezpieczeństwa i higieny pracy i propagowanie starzenia się w dobrym zdrowiu jako procesu ciągłego przez cały okres życia.
- Należy zachęcać do przekazywania wiedzy i umiejętności – przez osoby starsze młodszym pokoleniom i wzajemnie; umiejętności osób starszych mogłyby również być wykorzystywane po przejściu na emeryturę, na przykład w gospodarce społecznej i poprzez wolontariat.

- Na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym należy propagować środki zachęcające do współpracy międzypokoleniowej i wykorzeniać negatywne postrzeganie i stereotypy, w tym stereotypy płci.
 - Wszystkie odnośne obszary polityki powinny uwzględniać kwestię aktywności osób starszych.
 - Godzenie życia zawodowego z prywatnym – przez kobiety i mężczyzn – mogłoby zostać ułatwione dzięki politykom równości płci, stosowaniu przyjaznych rodzinie środków i procedur w miejscu pracy, rozwiązaniom urlopowym przewidzianym zarówno dla kobiet, jak i mężczyzn, oraz środkom związanym z opieką nad dziećmi, starszymi członkami rodziny lub pozostającymi na utrzymaniu osobami niepełnosprawnymi.
-

Komitet Zatrudnienia Komitet Ochrony Socjalnej

Zasady przewodnie dla aktywności osób starszych i solidarności międzypokoleniowej

Preambuła

W związku z coraz większą długością życia i coraz niższym wskaźnikiem rozrodczości, w Europie szybko zwiększa się odsetek starszych ludzi. Oczekuje się, że do roku 2050 stosunek ludzi mających ponad 65 lat do ludności w wieku produkcyjnym (15–64 lata) osiągnie 50% – dwukrotny wzrost w stosunku do obecnego poziomu.

Takie zmiany demograficzne pociągają za sobą ogromne konsekwencje społeczne i gospodarcze. Choć nie należy zapominać o pozytywnych aspektach większej długości życia, obecna sytuacja stwarza również wyzwanie dla podaży pracy i systemów zabezpieczenia społecznego. Ponieważ podstawą zabezpieczenia społecznego jest przede wszystkim solidarność w ramach danego pokolenia i między pokoleniami, konieczne jest zachowanie zrównoważonego rozdzielania zasobów między grupami wiekowymi.

Starsze osoby wnoszą znaczny wkład w gospodarkę i społeczeństwo – może on zwiększyć się jeszcze bardziej wraz ze stopniowym polepszaniem się ich zdrowia i poziomu wykształcenia. Można to osiągnąć dzięki pełnemu wykorzystaniu potencjału starszych osób przez optymalizację możliwości doświadczania dobrostanu fizycznego, społecznego i psychicznego przez cały okres życia. Oto cel podejścia politycznego dotyczącego „aktywnego starzenia się”. Jest to klucz do wysokiej jakości życia ludzi w każdym wieku, zwiększonej wydajności i wykształcenia głębokiej solidarności międzypokoleniowej w naszych starzejących się społeczeństwach. Podejście polegające na aktywności osób starszych, propagowane w kontekście Europejskiego Roku Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej, przyczynia się również do wzrostu zatrudnienia oraz obniżenia poziomu ubóstwa i wykluczenia społecznego, przyczyniając się zatem do osiągnięcia celów strategii „Europa 2020”.

Należy propagować aktywność osób starszych jeśli chodzi o zatrudnienie, uczestnictwo w życiu społecznym i samodzielne życie zgodnie z przedstawionymi poniżej zasadami przewodnimi. Trzeba je wdrażać, uwzględniając różnice w organizacji i zasobach państw członkowskich oraz konkretne okoliczności i stojące przed nimi wyzwania.

Aktywność osób starszych wymaga podjęcia środków przez wiele podmiotów w szerokim spektrum dziedzin polityki. Do podmiotów tych zalicza się organy publiczne na wszystkich szczeblach, przedsiębiorstwa i partnerów społecznych, organizacje społeczeństwa obywatelskiego, usługodawców i media. Innowacje społeczne i bardziej efektywne wykorzystywanie nowych technologii mogą odegrać ogromną rolę w promowaniu aktywności osób starszych. Należy tworzyć szanse prowadzenia aktywnego życia dla wszystkich grup starszych osób, niezależnie od ich płci, tożsamości etnicznej, dziedzictwa kulturowego i ewentualnej niepełnosprawności. Aktywność osób starszych sprzyja również większej solidarności w ramach tej grupy wiekowej. Jako że dzięki swojej aktywności osób starszych coraz więcej osób starszych jest w stanie zaspokajać własne potrzeby, społeczeństwo może skierować większe wsparcie do starszych osób najbardziej tego potrzebujących.

Zasady przewodnie dla aktywności osób starszych i solidarności międzypokoleniowej

(1) Zatrudnienie

- **Ciągłe kształcenie i szkolenie zawodowe:** zapewnienie kobietom i mężczyznom w każdym wieku dostępu i uczestnictwa do edukacji, szkolenia i rozwoju umiejętności, co umożliwi im (ponowne) wejście na rynek pracy i pełne w nim uczestniczenie przez obejmowanie stanowisk wysokiej jakości.
- **Zdrowe warunki pracy:** propagowanie warunków i środowiska pracy, które podtrzymują zdrowie i dobrostan pracowników, gwarantując utrzymanie ich zdolności do pracy przez całe życie.
- **Strategie zarządzania wiekiem:** dostosowanie rozwoju zawodowego i warunków pracy do zmieniających się potrzeb pracowników wraz z ich starzeniem się oraz uniknięcie dzięki temu wczesnego przechodzenia na emeryturę.

- **Usługi zatrudnienia dla starszych pracowników:** doradztwo, wyszukiwanie posad i udzielanie wsparcia w zakresie reintegracji z rynkiem pracy dla starszych pracowników, którzy pragną na tym rynku pozostać.
- **Zapobieganie dyskryminacji ze względu na wiek:** zagwarantowanie równych praw starszym pracownikom na rynku pracy, powstrzymanie się od postrzegania wieku jako kryterium decydującego o tym, czy dany pracownik jest zdolny do wykonywania konkretnej pracy; zapobieganie negatywnym stereotypom związanym z wiekiem oraz postawom dyskryminacyjnym wobec starszych pracowników w miejscu pracy; podkreślanie wkładu dokonywanego przez starszych pracowników.
- **Systemy podatkowe / zasiłkowe sprzyjające zatrudnieniu:** dokonanie przeglądu systemów podatkowych i zasiłkowych, aby zagwarantować starszym pracownikom opłacalność pracy, przy równoczesnym zapewnieniu im odpowiedniego poziomu zasiłków.
- **Przekazywanie doświadczeń:** wykorzystywanie wiedzy i umiejętności starszych pracowników przez mentoring i zespoły zróżnicowane wiekowo.
- **Pogodzenie pracy i opieki:** dostosowanie warunków pracy i oferowanie rozwiązań urlopowych odpowiadających kobietom i mężczyznom, co umożliwi im jako nieoficjalnym opiekunom utrzymanie zatrudnienia lub powrót na rynek pracy.

(2) Uczestnictwo w społeczeństwie

- **Pewność dochodów:** wprowadzenie systemów zapewniających odpowiednie dochody w starszym wieku i zachowanie niezależności finansowej osób starszych oraz umożliwienie tym osobom godnego życia.
- **Włączenie społeczne:** walka z wyłączeniem społecznym i izolacją starszych ludzi przez oferowanie im równych możliwości uczestniczenia w społeczeństwie przez działania kulturalne, polityczne i społeczne.

- **Wolontariat seniorów:** stworzenie lepszych warunków do wolontariatu osób starszych oraz usunięcie istniejących przeszkód, tak by osoby starsze mogły przysłużyć się społeczeństwu, wykorzystując swoje kompetencje, umiejętności i doświadczenia.
- **Uczenie się przez całe życie:** zapewnienie osobom starszym możliwości kształcenia, w szczególności w takich dziedzinach jak technologie informacyjno-komunikacyjne (ICT), samoopieka i finanse osobiste, umożliwienie im aktywnego uczestniczenia w życiu społecznym i decydowanie o własnym życiu.
- **Uczestniczenie w procesie decyzyjnym:** ciągłe angażowanie starszych kobiet i mężczyzn w proces decyzyjny, w szczególności w dziedzinach bezpośrednio ich dotyczących.
- **Wspieranie nieoficjalnych opiekunów:** zapewnienie nieoficjalnym opiekunom dostępu do profesjonalnego wsparcia i szkolenia; zagwarantowanie opieki zastępczej i odpowiedniej ochrony socjalnej, aby zapobiec wykluczeniu społecznemu opiekunów.

(3) Samodzielne życie

- **Propagowanie zdrowia i zapobieganie chorobom:** podejmowanie środków służących maksymalnemu zwiększeniu liczby lat zdrowego życia kobiet i mężczyzn oraz zmniejszenie ryzyka zależności od innych przez propagowanie zdrowia i zapobieganie chorobom. Stworzenie możliwości dla aktywności fizycznej i psychicznej dostosowanej do potencjału osób starszych.
- **Dostosowanie warunków mieszkaniowych i usług:** dostosowanie warunków mieszkaniowych i świadczenie usług umożliwiających osobom starszym z dolegliwościami zdrowotnymi jak najbardziej samodzielne życie.
- **Dostępność transportu w przystępnej cenie:** dostosowanie systemów transportowych do potrzeb osób starszych – tak by były one dostępne, w przystępnej cenie oraz były bezpieczne – co umożliwi im zachowanie samodzielności i aktywne uczestnictwo w społeczeństwie.

- **Przyjazne wiekowo środowisko oraz towary i usługi:** dostosowanie środowiska lokalnego, jak również towarów i usług, tak by były one odpowiednie dla ludzi w każdym wieku (podejście uniwersalne), w szczególności przez wykorzystanie nowych technologii, w tym e-zdrowia; zapobieganie dyskryminacji ze względu na wiek w dostępie do towarów i usług.

 - **Maksymalizacja samodzielności w opiece długoterminowej:** zagwarantowanie ludziom potrzebującym pomocy lub opieki, że ich samodzielność i uczestnictwo w takiej opiece zostaną w największym możliwym stopniu zwiększone, zachowane lub przywrócone oraz że będą oni traktowani ze współczuciem i bez naruszania ich godności.
-